

ОСОБЛИВОСТІ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ І ЄС СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЮ ПРОДУКЦІЄЮ

Н.В. Непрядкіна

к.е.н., доцент

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

nepriadkina@karazin.ua

У статті розглядається сучасний стан і аналізується специфіка подальшого розвитку зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією між Україною і країнами ЄС. Зроблено висновок, що країни Європейського Союзу є важливими торговельними партнерами держави. Тому на даний час активно здійснюються заходи, які спрямовані на поглиблення співпраці між Україною та Європейським Союзом, зокрема, у сфері агропромислового комплексу. Найбільша частка у зовнішній торгівлі між державами ЄС і Україною припадає на продукцію АПК та харчової промисловості. На відміну від експорту імпорту вітчизняної сільськогосподарської продукції в значній мірі залежить від обсягів інвестування до галузі, як внутрішнього, так і зовнішнього. Це може свідчити про те, що обсяги інвестування не є значними, або здійснюються не в експортоорієнтовані галузі. Посилення зв'язків між Україною і країнами ЄС змінить ситуацію. Введення торгових преференцій дозволить спростити доступ на європейський ринок також для деяких промислових продуктів.

Ключові слова: зовнішня торгівля, експорт, імпорту, сільськогосподарська продукція, тенденція, товар.

ОСОБЕННОСТИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ УКРАИНЫ И ЕС СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИЕЙ

В статье рассматривается современное состояние и анализируется специфика дальнейшего развития внешней торговли сельскохозяйственной продукцией между Украиной и странами ЕС. Сделан вывод о том, что страны Европейского Союза являются важными торговыми партнерами страны. Поэтому в настоящее время активно проводятся мероприятия, направленные на углубление сотрудничества между Украиной и Европейским Союзом, в частности, в сфере агропромышленного комплекса. Наибольшая доля во внешней торговле между государствами ЕС и Украиной приходится на продукцию АПК и пищевой промышленности. В отличие от экспорта импорт отечественной сельскохозяйственной продукции в значительной степени зависит от объемов инвестирования в отрасли, как внутреннего, так и внешнего. Это может свидетельствовать о том, что объемы инвестирования не являются значительными, или осуществляются не в экспортоориентированные отрасли. Усиление связей между Украиной и странами ЕС изменит ситуацию. Введение торговых преференций позволит упростить доступ на европейский рынок также для некоторых промышленных продуктов.

Ключевые слова: внешняя торговля, экспорт, импорт, сельскохозяйственная продукция, тенденция, товар.

FOREIGN TRADE DEVELOPMENT BETWEEN UKRAINE AND THE EU IN AGRICULTURAL SPHERE: SPECIFICS AND PROSPECTS

The article examines the current state and analyzes the specificity of the further development of foreign trade in agricultural sphere between Ukraine and the EU countries. The countries of the European Union are important trade partners of Ukraine. The largest share in foreign trade between the EU and Ukraine goes to agricultural products and the food industry. Therefore, at present, steps are taken to deepen cooperation between Ukraine and the European Union in the field of agro-industrial complex. Unlike exports, the import of domestic agricultural products largely depends on the volume of investment in the industry, both domestic and external. This may indicate that the investments are not significant, or they are not carried out in the export-oriented industries. The expected benefits of *trade preferences* are advantages such as simplified access to the European market for some Ukrainian industrial products as well as agricultural ones.

Keywords: foreign trade, exports, imports, agricultural products, trend, goods.

Постановка проблеми. Відносини України з Європейським Союзом у сфері торгівлі сільськогосподарською продукцією набули важливого значення після підписання Угоди про асоціацію, оскільки наша країна посідає одне з провідних місць у світі за обсягами експорту зерна, входить у десятку найбільших експортерів продовольства та має величезні можливості в аграрному секторі. Відкриття ж європейського ринку, як одного з найбільших торгових ринків світу, дає можливість нашій країні торгувати на території з населенням понад 500 млн. осіб, які мають високу купівельну спроможність.

Мета дослідження — визначити основні тенденції й перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС сільськогосподарською продукцією.

Ступінь вивчення проблеми. Проблеми дослідження євроінтеграції та торговельно-економічних відносин України в із країнами ЄС стали пріоритетними в роботах великої кількості науковців, зокрема В. Вардовського, П. Гайдуцького, В. Геєця, С. Дідур, А. Касич, С. Кулицького, С. Кваші, Т. Мельник, Т. Панфілової, П.Саблука та ін. Питаннями розвитку зовнішньої торгівлі України і ЄС сільськогосподарською продукцією займалися такі фахівці, як

А. Бабенко, М. Дем'яненко, В. Іванина, Ю. Лупенко, Б. Пасхавер, М. Пугачов, О. Шубравська тощо [1-4].

Виклад основного матеріалу. Співробітництво з Європейським Союзом є одним із головних пріоритетів зовнішньоекономічної політики України, саме тому на даний час активно здійснюються заходи, які спрямовані на поглиблення співпраці між Україною та Європейським Союзом, зокрема, у сфері агропромислового комплексу.

Про це свідчать проведення регулярних засідань Діалогу Україна-ЄС з аграрних питань, що дає змогу систематично та в конструктивному руслі обмінюватися корисною інформацією та вивчати досвід ЄС з актуальних питань для розвитку аграрного сектора України, засідань Координаційної ради з питань аграрної реформи, основним завданням якої є адаптація аграрного сектора України до умов ЄС, а також укладення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, в якій представлено окремий розділ «Сільське господарство та розвиток сільської місцевості» [5].

Разом з тим, як Україна, так і ЄС зацікавлені у підтримці та розвитку міцних, передбачуваних, прозорих і відкритих торговельних відносин. Особливо актуальним подібний підхід є у сфері агропродовольчої торгівлі.

Підтвердженням тому є укладення Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС, фундаментальною метою якої є зростання торгівлі та інвестиційних потоків між Україною та ЄС шляхом лібералізації торгівлі та гармонізації регуляторного середовища.

Перераховані заходи свідчать про те, що європейська інтеграція стає сучасною ознакою і важливим фактором очікуваних прогресивних змін аграрному секторі економіки України.

Зокрема, слід відмітити активну співпрацю Мінагрополітики України з Генеральним директором Європейської Комісії „Сільськогосподарство та розвиток сільської місцевості” в рамках Меморандуму про взаєморозуміння для Діалогу з аграрних питань, який було підписано 18 жовтня 2006 року [6].

Меморандум передбачає наступні сфери співробітництва [5]:

- обмін інформацією з питань сільськогосподарського виробництва і торгівлі, досвіду в розробці та впровадженню політики в сфері сільськогосподарства та розвитку сільської місцевості, а також законів та норм;

- обговорення нових технологій, що мають відношення до сільськогосподарського розвитку;

- обмін думками, прагнучи до наближення політики щодо якості (окрім безпеки продуктів харчування) сільськогосподарської продукції, включаючи географічні позначки та виробництво органічної продукції;

- гармонізація позицій України та ЄС з питань, які знаходяться в компетенції міжнародних організацій тощо.

На виконання положень Меморандуму двічі на рік проводяться засідання Діалогу Україна – ЄС з

аграрних питань та засідання Робочих груп, в ході яких розглядаються такі важливі питання як український зерновий ринок, розвиток ринку біопалива, співробітництво у виробничій сфері (у тому числі м'ясної та молочної галузей промисловості) та система використання та захисту географічних позначок.

Домовленості в рамках створення Зони вільної торгівлі з ЄС створюють низку переваг для українського аграрного сектора, серед яких, зокрема, лібералізація торгівлі продовольчими товарами, уніфікація санітарних та фітосанітарних заходів, поглиблення співробітництва у ветеринарній сфері та сільському господарстві в цілому.

Європейські перспективи підвищують вітчизняний зерновий, олійний, фруктовий потенціал та створюють підґрунтя для розвитку м'ясного сектора, а в майбутньому – і молочного комплексу України.

Український експорт протягом останніх років переживає складні часи. Держава втратила певні ринки збуту та виробничі потужності для традиційного експорту, кон'юнктура світового ринку також була несприятливою. Це призвело, в свою чергу, до значного скорочення вітчизняного експорту. Для цього періоду була характерна різноспрямована ситуація. З одного боку, збереглися певні негативні тенденції, зокрема:

- нестабільна політико-економічна ситуація в окремих районах Луганської і Донецької областей, продовження військової агресії з боку Росії;

- значна сировинна спрямованість вітчизняного експорту;

- відсутність доступу до кредитних ресурсів, системні проблеми розвитку зовнішньоекономічної діяльності (відшкодування ПДВ, валютне, митне та податкове регулювання).

Крім того, в 2016 році ці тенденції доповнилися запровадженням Російською Федерацією ембарго щодо українських продовольчих товарів, ускладненням транзиту територією РФ тощо.

З іншого боку, в цьому ж році з'явилися окремі позитивні ознаки у вигляді поживлення попиту на деякі товари українського експорту при одночасному продовженні зростання виробництва промислової продукції. Проте, у порівнянні з січнем 2016 року відбулося суттєве уповільнення темпів падіння експорту (у січні цей показник становив 31,9%).

Слід нагадати, що найбільше падіння експорту товарів у 2016 році спостерігалось у січні – на 955,7 млн. дол. США (на 31,9%) відносно січня 2015 року, у лютому – на 315,8 млн. дол. США (на 10,5%) та у березні – на 486,6 млн. дол. США (на 14,0%) [7].

Разом з тим, згодом було отримано незначний приріст в експортуванні товарів – на 14,3 млн. дол. США (на 0,5%), але, починаючи з травня 2016 року, знову почала відстежуватись негативна тенденція (у травні скорочення експорту становило 39,5 млн. дол. США (на 1,4%), червні – на 215,8 млн. дол. США (на 6,9%), липні – на 292,5 млн. дол. США (на 9,1%).

У структурі експорту товарів найбільшу частку склали продукція АПК та харчової промисловості (40,1%), продукція металургії (23,9%) та машинобудування (12,0%), в той час як у структурі імпорту товарів найбільша частка припадає на продукцію машинобудування (29,2%), хімічної промисловості (23%), мінеральні продукти (19,5%) і продукцію АПК та харчової промисловості (10,3%) [7].

В експорті товарів спостерігалось зростання фізичних обсягів продукції АПК та харчової промисловості (на 2 млн. тонн, або на 56,4% — за рахунок збільшення фізичних обсягів експортного постачання зернових культур на 2,2 млн. тонн, насіння і плодів олійних рослин — на 38,5 тис. тонн та продукції борошномельно-круп'яної промисловості — на 10,1 тис. тонн), мінеральних продуктів (на 326,2 тис. тонн або на 6,6%), продукції металургійного комплексу (на 75,3 тис. тонн або на 4,0%), продукції машинобудування (на 29,3 тис. тонн або на 49,5%).

Що стосується імпорту до України, то зменшення обсягів імпортованих поставок у 2016 році відбулось лише по мінеральних продуктах (на 42,2%, або на 3,4 млрд. дол. США). При цьому спостерігалось зростання обсягів імпортованих надходжень продукції машинобудування (на 38,5%, або на 2 млрд. дол. США), продукції хімічної промисловості (на 11,5%, або на 573,8 млн. дол. США), продукції АПК та харчової промисловості (на 11,0%, або на 248,1 млн. дол. США), продукції металургійного комплексу (на 13,3%, або на 173,2 млн. дол. США), продукції легкої промисловості (на 11,4%, або на 133,2 млн. дол. США), деревини та паперу (на 9,9%, або на 65,2 млн. дол. США) та різним промисловим товарам (на 7,1%, або на 58,0 млн. дол. США).

На відміну від експорту імпортована вітчизняної сільськогосподарської продукції в значній мірі залежить від обсягів інвестування до галузі, як внутрішнього, так і зовнішнього. Це може свідчити про те, що обсяги інвестування не є значними, або здійснюються не в експортноорієнтованій галузі. Імовірно, посилення зв'язків між Україною і країнами ЄС змінить ситуацію.

Наразі у географічному розрізі експортно-імпортованих операцій України за 2016 р. слід зазначити, що як в експорті товарів, так і в імпорті, основним торговельним партнером України був Європейський Союз. Так, в експорті товарів питома вага Європейського Союзу складала 37,9%, а в імпорті вона сягнула позначки 43,9% (його частка збільшилась на 3,1 відсоткових пунктів відносно показників аналогічного періоду минулого року).

При цьому частка Росії в експорті товарів зменшилась до 9,8%, а в імпорті - зменшилась на 7,3 в.п. і складала 12,8% [7].

Для розвитку торговельного співробітництва України з країнами Європейського Союзу у 2016 р. характерні наступні риси (рис. 1).

Експорт товарів з України до країн Європейського Союзу складається з продукції АПК та

харчової промисловості (29,9%), металургійного комплексу (23,5%), машинобудування (16,0%), мінеральних продуктів (10,2%), деревини та паперової маси (6,8%), продукції легкої промисловості (6,2%), різних промислових товарів (3,7%) та продукції хімічної промисловості (3,6%). У структурі імпорту товарів найбільшу частку становила продукція машинобудування (31,9%), продукція хімічної промисловості (27,2%), мінеральні продукти (12,8%) і продукція АПК та харчової промисловості (10,5%).

Торгівля з країнами ЄС продовжує демонструвати позитивну динаміку. Так, експорт товарів за 2016 р. порівняно з 2015 р. зріс на 4,4%, при цьому імпорту товарів з країн Союзу збільшився на 6,6%.

В експорті товарів до країн ЄС спостерігалось зростання обсягів по переважній більшості галузей, за виключенням продукції металургійного комплексу, мінеральних продуктів та продукції хімічної промисловості. Найбільше до ЄС зросло постачання продукції АПК та харчової промисловості (на 351,7 млн. дол. США), деревини та паперу (на 84,4 млн. дол. США), машинобудування (на 79,1 млн. дол. США), різних промислових товарів (на 78,1 млн. дол. США) та продукції легкої промисловості (на 50,9 млн. дол. США). Особливістю експорту товарів до країн ЄС у 2016 р. було те, що місячні (окрім липня) фізичні обсяги експорту були дещо вищими, ніж у відповідні періоди минулого року. Хоча фізичний обсяг експорту товарів з України до країн ЄС у серпні 2016 р. був більшим за попередній місяць (на 407,1 тис. тонн або на 10,5%), однак, завдяки ціновій кон'юнктурі на зовнішніх ринках, вартість експорту товарів у серпні проти липня зменшилась на 34,4 млн. дол. США (на 3,2%). У той же час фізичні обсяги експорту мінеральних продуктів виростили на 25,7% (на 510,5 тис. тонн), а вартісні показники збільшились на 20,6% або на 23,4 млн. дол. США. У серпні 2016 р. відносно липня у країнах ЄС зріс попит на вітчизняну деревину на 16,8 тис. тонн (на 4,4%), але при цьому цінові коливання викликали падіння вартості експорту — на 2,9 млн. дол. США або 3,8%. Слід додати, що у вартісному вимірі спостерігалось зростання експорту хімічної промисловості — на 2,0 млн. дол. США (на 5,7%) при одночасному зниженні експортування фізичних обсягів на 0,6 тис. тонн (або на 1,0%), продукції машинобудування — на 2,3 млн. дол. США (на 1,4%) при скороченні на 1,4 тис. тонн (або на 8,1%).

У той же час, в імпорті товарів з країн ЄС (28) спостерігалось зростання обсягів по всіх галузях, крім мінеральних продуктів. За 8 місяців 2016 року найбільше з ЄС(28) зросли поставки продукції машинобудування (на 48,1%, або на 1,1 млрд. дол. США), продукції легкої промисловості (на 19,4%, або на 80,7 млн. дол. США), продукції хімічної промисловості (на 13,5%, або на 342,3 млн. дол. США), продукції АПК та харчової промисловості (на 10,8%, або на 108,6 млн. дол. США), продукції металургійного комплексу (на 9,9%, або на 48,9 млн. дол. США)

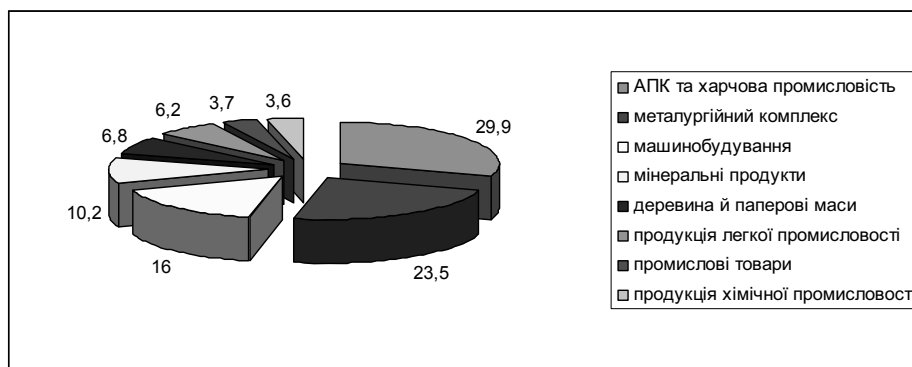

Рис. 1. Експорт товарів з України до країн ЄС, 2016 р., % [побудовано автором за даними 7]

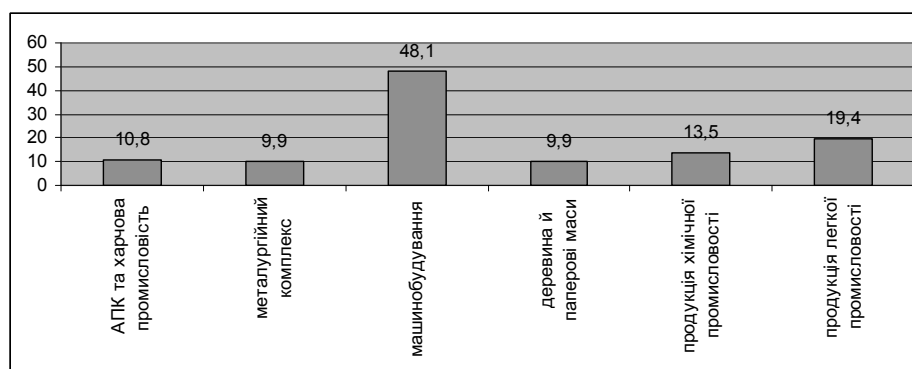

Рис. 2. Приріст імпорту товарів до України з країн ЄС у 2016 р., % [побудовано автором за даними 7]

та деревини та паперу (на 7,6%, або на 32,6 млн. дол. США) (рис. 2).

За умов триваючого військового протистояння, економічної та політичної нестабільності, різких змін курсу гривні до іноземних валют, невизначеності підприємців у питанні довгострокового планування бізнес-діяльності ймовірність виправдання прогнозів вкрай низька. Усі перераховані вище чинники здатні вже в короткостроковому періоді вплинути на економічну кон'юнктуру. Втім ми спробуємо спрогнозувати майбутню специфіку зовнішньоторговельних відносин України і ЄС сільськогосподарською продукцією.

Дійсно, ЄС на сьогодні є другим торговельним партнером України після США. Починаючи від початку 2000-х років, торгівля України з ЄС поступово зростала, і вже сьогодні ми маємо невеликі «плюси» торговельного сальдо [8]. Щодо продукції, то тут торговельні потоки між Україною та ЄС суттєво відрізняються: українці більше експортують сільгоспсировину, а натомість імпортують машини та устаткування, здебільшого з Німеччини. Географія сільськогосподарської торгівлі України з ЄС поширюється на такі країни, як Іспанія, Польща, Італія, Німеччина, Нідерланди, Бельгія та Франція.

Відтак, скорочення ввізних мит, яке передбачається створенням ПВЗВТ, за свідченням експертів Інституту економічних досліджень та політичних

консультацій, незважаючи на застосування тарифних квот, призведе до зростання українського експорту сільськогосподарських та харчових продуктів приблизно на 20 %. У тарифному розкладі України ввізні мита на 88,5 % різних груп товарів (тарифних ліній) буде знижено до нуля протягом 7 років.

Так, наприклад, для олійних культур, насіння, спеціалізованої техніки, сировини для добрив, кави, чаю, спецій тощо ставки буде знижено до нуля відразу після набуття чинності ПВЗВТ, а для мінеральних та хімічних добрив, овочів та фруктів, живих тварин, напоїв, сирих матеріалів тваринного та рослинного походження зниження ставок відбуватиметься протягом перших трьох років. І лише впродовж 5–7 років вони зменшаться на молочні продукти і яйця птиці, напої, м'ясну продукцію, олії та жири тваринного походження, корми для тварин. Не «світить» зниження мит до нульового рівня таким групам товарів, як молокопродукти, яйця, цукор тощо - тарифи знизяться лише на 20–60 %. А найбільші тарифні квоти передбачаються для м'якої пшениці - до 1000 т/рік, кукурудзи - 600 тис. т/рік і ячменю - 250–350 тис. т/рік.

У цілому завдяки зниженню ввізних мит експорт українських сільгосптоварів і продуктів харчової промисловості в ЄС зросте на додаткові 18–20 %. Таке зниження тарифних ставок буде двостороннім. Відтак, це, безумовно, спричинить двостороннє

стимулювання експорту. За свідченням експертів, Україна зможе розширити експорт насіння та плодів олійних культур, тютюнових виробів, зернових культур та м'ясної продукції.

Попри прогнозоване зростання експорту усіх вищезазначених товарів, найбільший внесок у цьому напрямі здійзнять зернові, а також олії та жири рослинного походження. У свою чергу, експерти передбачають, що ЄС почне більше експортувати до нас напоїв, овочів, фруктів, м'ясних продуктів, мінеральних вод та хімічних добрив.

Якщо зробити перерахунок у грошовий вимір - то за перші 10 років імплементації ПВЗВТ та всіх заходів, пов'язаних із цим, Україна зможе отримати додаткових 2,3 млрд. дол. США за експорт товарів, які раніше взагалі до ЄС не постачалися, зокрема, найбільший потенціал мають яйця, м'ясна продукція, спеціальне устаткування, морепродукти тощо.

З іншого боку, не можливо уникнути також і збільшення імпорту. Загалом збільшення імпорту очікують на рівні 4–8%. І з цим вже сьогодні пов'язано чимало спекуляцій - як-то підвищення цін на товари. Та існує ймовірність, що все буде навпаки: ціни на європейські товари будуть нижчими, ніж на вітчизняні, що створить суттєву конкуренцію українським виробникам на внутрішньому ринку.

Якщо розглядати цю ситуацію з точки зору споживача, це одне. Інше - якщо дивитись на це очима агровиробників. І проблема головним чином стосуватиметься малих та середніх аграріїв: як їм не потонути у ймовірно дешевшому товарі, що захлисне вітчизняний ринок.

Для того, щоб мінімізувати ризики, доцільно взяти курс на переоснащення та модернізацію виробництва, з екстенсивного типу перейти до інтенсивного, аби бути впевненим у своєму майбутньому. Адже Європа теж ризикує. Україна має набагато більший аграрний потенціал, ніж ЄС, який ще далеко не до кінця вичерпаний і яким можна буквально «завалити» європейські ринки.

У разі затвердження нововведень українські виробники зможуть без жодних експортних мит додатково продати до країн Європи 650 тисяч тон кукурудзи, 350 тисяч тон ячменя, чотири тисячі тон

вівса і близько 100 тисяч тон пшениці на рік додатково. У Брюсселі також передбачають збільшення на 50 відсотків квот на продукти з помідорів, додаткові обсяги українського меду, а також деяких видів промислової продукції, серед яких взуття, мінеральні добрива та електроніка.

Завдяки тому, що з 1 січня 2016 року тимчасово запрацювала зона вільною торгівлі з ЄС, Україна вже збільшила експорт до країн-членів Євросоюзу на п'ять відсотків і продовжує нарощувати його поза межами виділених Брюсселем безмитних квот [9].

ЄС виділив Україні квоти на безмитне постачання товарів до Євросоюзу по двадцяти позиціях, але на цей момент українські виробники використали їх лише по дев'ятьох позиціях.

Водночас у Брюсселі очікують впровадження реформ урядом України, а також виконання Україною своїх зобов'язань згідно з угодою про асоціацію з ЄС. Йдеться про боротьбу з корупцією, створення належного бізнес-клімату, вирішення проблеми заборони Україною експорту деревини, зобов'язання України в межах Світової організації торгівлі тощо.

Домінуючими у товарній структурі вітчизняного аграрного експорту традиційно є зернові культури (кукурудза, пшениця і ячмінь), насіння олійних культур (сої та ріпаку), олія (соняшникова) та продукція переробної промисловості. Їх сумарна вартісна частка в агропродовольчому експорті складає майже 90%. Зокрема, станом на 1 жовтня 2016 року Україна здійснила на зовнішні ринки поставки 13 млн. т. пшениці, 11 млн. т. кукурудзи, 3,7 млн. т. ячменю, 1,5 млн. т. сої та 3,3 млн. т. соняшникової олії. Значним також є експорт макухи – 2,7 млн. т. (рис. 3).

Обсяги імпорту агропродовольчої продукції до України у січні-вересні 2016 року збільшилися порівняно з відповідним періодом минулого року на 0,3 млрд. дол. США – до 3,0 млрд. дол. США.

Серед імпортованої в Україну агропродовольчої продукції найбільші обсяги припадають на тютюнові вироби, плоди та горіхи (цитрусові та банани), рибу та ракоподібних (морожена риба), різні харчові продукти, насіння олійних культур, каву та чай. Їх

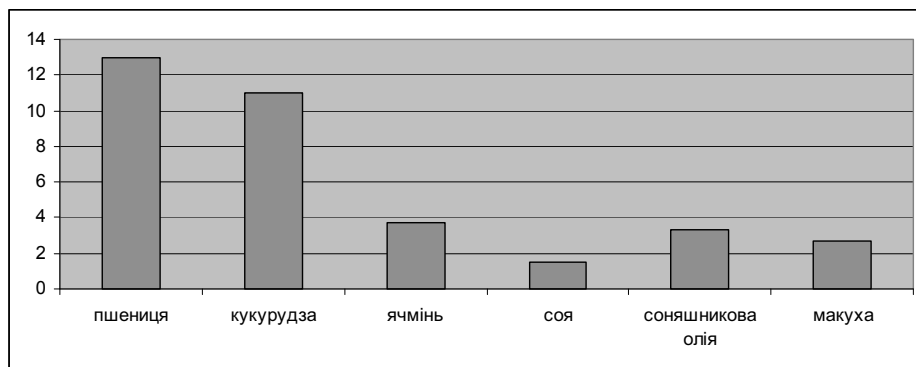

Рис. 3. Експорт українських сільськогосподарських товарів, млн. т. (01.01. - 01.10.2016 р.) [побудовано автором за даними 7]

сукупна частка становить практично половину вартості всього аграрного імпорту.

Одним з перспективних шляхів вирішення може бути посилення орієнтації на експорт не тільки сировини, а й продукції з високою доданою вартістю, виробленої харчовою та переробною промисловістю. Доцільно прискорити диверсифікацію експорту м'ясної та молочної продукції, яка переважно спрямовувалася на російський ринок. Хоча зробити це буде непросто.

Ефективним засобом розширення географії експорту має стати підписання угод про вільну торгівлю з окремими країнами й регіональними інтеграційними угрупованнями.

З 1 жовтня 2017 р. експорт з України в Євросоюз більшості видів сільськогосподарської продукції буде проходити без застосування митних зборів. Відтак, введення торгових преференцій дозволить спростити доступ на європейський ринок також для деяких промислових продуктів (Угода про асоціацію з ЄС набула чинності 1 вересня 2017 року).

Завдяки Регламенту ЄС щодо автономних торгових преференцій Україна в рамках Угоди про асоціацію зможе здійснювати безмитний експорт до ЄС більшу кількість сільськогосподарської продукції. Також згідно Угоди про асоціацію цей регламент прискорить процес скасування імпорتنних тарифів ЄС для деяких промислових товарів.

Зокрема, Україна отримує можливість збільшити кількість безмитного експорту до ЄС пшениці, ку-

курудзи, ячменю, вівсяних і ячмінних круп і гранул. Також ця пропозиція також сприятиме безмитному експорту до ЄС більшої кількості томатів, натурального меду і виноградного соку.

Від цих торгових преференцій виграють також експортери промислової продукції. Зокрема, це українські виробники взуття, добрив, виробів з алюмінію і побутової електроніки.

Висновки. Україна в десятці головних експортерів сільськогосподарської продукції в країні Євросоюзу і займає восьме місце. Основними продуктами українського експорту, залишаються зернові та олійні культури, рослинне масло і продукція харчової та переробної промисловості, на яку припадає 90% в агропродовольчому експорті. Незважаючи на зростання обсягів торгівлі України з ЄС, за даними Євростату, частка торгівлі продукцією аграрного сектору з Україною в загальному зовнішньоторговельному обороті країн ЄС залишається вкрай незначною. Одним з перспективних шляхів вирішення може бути посилення орієнтації на експорт не тільки сировини, а й продукції з високою доданою вартістю, виробленої харчовою та переробною промисловістю. Доцільно прискорити диверсифікацію експорту м'ясної та молочної продукції, яка переважно спрямовувалася на російський ринок. Також ефективним засобом розширення географії експорту має стати підписання угод про вільну торгівлю з окремими країнами й регіональними інтеграційними угрупованнями.

Література:

1. Бабенко А. Г. Державне регулювання та підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору. Економіка АПК. 2008. № 5. С. 85 – 88.
2. Пасхавер Б. Й., Шубравська О. В, Молдован Л. В. та ін. Виклики і шляхи агропродовольчого розвитку. К. : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2009. 432 с.
3. Дем'яненко М. Я., Іванина Ф. В. Державна підтримка як фактор забезпечення конкурентоспроможного аграрного виробництва. Економіка АПК. 2009. № 9. С. 3.
4. Лупенко Ю. Аграрний сектор зберігає свою інвестиційну привабливість. URL: <http://www.iae.kiev.ua/presscentre/presrelease/714-2015-950-.html> (дата звернення 15.11.2017).
5. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <http://minagro.gov.ua/node/20505> (дата звернення: 20.09.2017).
6. Шубравська О. В. Перспективи міжнародної співпраці в агропродовольчій сфері. Економіка АПК. 2013. №10. С.87-92.
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 10.10.2017).
8. Рекомендації учасників Другого засідання Робочої групи: «Україна – ЄС на шляху до розширеної зони вільної торгівлі» на тему: Потенціал Зони вільної торгівлі між ЄС та Україною для розвитку аграрного сектору економіки. URL: http://www.niss.gov.ua/public/File/2011_table/0609_rekom.pdf (дата звернення 15.10.2017).
9. Угода про асоціацію між Україною та ЄС і його державами-членами (текст) / Комітет з питань європейської інтеграції Верховної Ради України. URL: http://comeuroint.rada.gov.ua/komevoint/control/uk/publish/article?art_id=56220&cat_id=45826 (дата звернення 20.11.2017).